

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

28. oktober 1999 *

I sag C-6/98,

angående en anmodning, som Oberlandesgericht Stuttgart (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (ARD)

mod

PRO Sieben Media AG,

procesdeltagere:

SAT 1 Satellitenfernsehen GmbH,

Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 11, stk. 3, i Rådets direktiv 89/552/EØF af 3. oktober 1989 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed (EFT L 298, s. 23), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF af 30. juni 1997 (EFT L 202, s. 60),

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af formanden for Anden Afdeling, R. Schintgen, som fungerende formand for Sjette Afdeling, og dommerne P.J.G. Kapteyn (refererende dommer) og H. Ragnemalm,

generaladvokat: F.G. Jacobs

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (ARD) ved advokat W. Keßler, Stuttgart
- PRO Sieben Media AG ved advokat H.-J. Rabe, Bruxelles
- Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH ved advokat T. Jestaedt, Bruxelles
- den luxembourgske regering ved afdelingschef N. Schmit, Afdelingen for Internationale Økonomiske Forbindelser og Samarbejde, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- den nederlandske regering ved stedfortrædende juridisk konsulent J.G. Lammers, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- den portugisiske regering ved direktør L. Fernandes, Juridisk Tjeneste, Direktoratet for EF-spørgsmål, Udenrigsministeriet, og P. Borges, juridisk medarbejder i Direktoratet for EF-spørgsmål, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- den svenske regering ved kontorchef E. Brattgård, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- Det Forenede Kongeriges regering ved D. Cooper, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af barrister R. Thompson
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent J. Sack, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 22. april 1999 er afgivet mundtlige indlæg af Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (ARD) ved advokat W. Keßler, af Pro Sieben Media AG ved advokat H.-J. Rabe, af Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH ved advokat T. Jestaedt, af den franske regering ved fuldmægtig A. Maitrepierre, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, af den italienske regering ved statens advokat F. Quadri, af Det Forenede Kongeriges regering ved barrister J. Eadie, og af Kommissionen ved J. Sack,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. juni 1999,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 17. december 1997, indgået til Domstolen den 12. januar 1998, har Oberlandesgericht Stuttgart i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt to præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 11, stk. 3, i Rådets direktiv 89/552/EØF af 3. oktober 1989 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed (EFT L 298, s. 23), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF af 30. juni 1997 (EFT L 202, s. 60).
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem på den ene side Arbeitsgemeinschaft Deutscher Rundfunkanstalten (herefter »ARD«) og på den anden side PRO Sieben Media AG (herefter »PRO Sieben«), støttet af SAT 1 Satellitenfernsehen GmbH og Kabel 1, K 1 Fernsehen GmbH (herefter »SAT 1 og Kabel 1«).
- 3 ARD består af elleve offentligretlige radio- og tv-institutioner i delstaterne, som i fællesskab er ansvarlige for ARD's tv-program. PRO Sieben, SAT 1 og Kabel 1 er private tv-spredningsforetagender.

De relevante retsregler

Direktiv 89/552 som ændret ved direktiv 97/36

- 4 Artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552 har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne kan kræve, at tv-spredningsforetagender, som hører under deres jurisdiktion, overholder strengere eller mere detaljerede bestemmelser på de områder, der er omfattet af dette direktiv.«

5 I henhold til artikel 11, stk. 1, i direktiv 89/552 skal fjernsynsreklamer principielt placeres mellem udsendelserne. De kan dog også placeres inde i udsendelserne, når det sker på en sådan måde, »at udsendelsernes integritet og værdi ikke berøres — idet der tages hensyn til naturlige ophold i programmet og dettes længde og art — og der ikke gribes ind i rettighedshavernes rettigheder«.

6 I henhold til artikel 11, stk. 2, i direktiv 89/552 må fjernsynsreklamer i udsendelser, der består af uafhængige dele, f.eks. sportsudsendelser, kun placeres mellem de enkelte dele eller i pauserne.

7 Direktivets artikel 11, stk. 3, har følgende ordlyd:

»3. Transmissioner af audiovisuelle værker som f.eks. spillefilm og tv-film (med undtagelse af serier, føljetoner, lette underholdningsudsendelser og dokumentarfilm) kan, hvis deres programsatte varighed overstiger 45 minutter, afbrydes én gang for hver periode på 45 minutter. Endnu en afbrydelse er tilladt, hvis den programsatte varighed er mindst 20 minutter længere end to eller flere samlede perioder på 45 minutter.«

8 Artikel 20 i direktiv 89/552 bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne kan under overholdelse af fællesskabsretten fastsætte andre betingelser end de i artikel 11, stk. 2-5, og artikel 18 og 18a fastsatte, for så vidt angår udsendelser, der udelukkende er bestemt til det nationale område, og som hverken direkte eller indirekte kan modtages af offentligheden i en eller flere andre medlemsstater, jf. dog artikel 3.«

Den europæiske fjernsynskonvention

- 9 Artikel 14, stk. 3, i den europæiske konvention af 5. maj 1989 om grænseoverskridende fjernsyn (herefter »konventionen«) har følgende ordlyd på engelsk og fransk, der er de autentiske sprog:

Engelsk version

»3. The transmission of audiovisual works such as feature films and films made for television (excluding series, serials, light entertainment programmes and documentaries), provided their duration is more than 45 minutes, may be interrupted once for each complete period of 45 minutes. A further interruption is allowed if their duration is at least 20 minutes longer than two or more complete periods of 45 minutes.«

Fransk version

»3. La transmission d'œuvres audiovisuelles, telles que les longs métrages cinématographiques et les films conçus pour la télévision (à l'exclusion des séries, des feuilletons, des émissions de divertissement et des documentaires), à condition que leur durée soit supérieure à quarante-cinq minutes, peut être interrompue une fois par tranche de quarante-cinq minutes. Une autre interruption est autorisée si leur durée est supérieure d'au moins vingt minutes à deux ou plusieurs tranches complètes de quarante-cinq minutes.«

Tysk ret

- 10 Ifølge den tyske grundlov har delstaterne kompetence til at udstede generelle retsregler om radio og fjernsyn. I henhold til »Staatsvertrag über den Rundfunk im vereinigten Deutschland« af 31. august 1991 (overenskomst mellem de tyske delstater om radio og fjernsyn i det forenede Tyskland, herefter »Rundfunkstaatsvertrag«) må de offentligretlige tv-institutioner på hverdage højst sende reklamer i deres tv-programmer i 20 minutter. Private tv-spretningsforetagender må højst benytte 20% af den daglige sendetid til reklamer, heraf 15% til reklameindslag.
- 11 Rundfunkstaatsvertrag's § 26, stk. 4, har følgende ordlyd:

»Med forbehold af bestemmelsen i stk. 3, andet punktum, må transmissioner af værker som spillefilm og tv-film, med undtagelse af serier, føljetoner, lette underholdningsudsendelser og dokumentarfilm, hvis de varer længere end 45 minutter, kun afbrydes én gang for hver samlet periode på 45 minutter. Endnu en afbrydelse er tilladt, hvis udsendelserne varer mindst 20 minutter længere end to eller flere samlede perioder på 45 minutter.«
- 12 Bestemmelsen er gentaget uændret i § 44, stk. 4, i »Dritter Staatsvertrag zur Änderung rundfunkrechtlicher Staatsverträge« (tredje overenskomst mellem de tyske delstater om ændring af overenskomsterne om radio og fjernsyn), som er trådt i kraft den 1. januar 1997.
- 13 Ved skrivelse af 7. april 1992 underrettede den tyske regering Kommissionen om gennemførelsen af direktiv 89/552 og meddelte Kommissionen Rundfunkstaatsvertrag af 1991.

Sagens faktiske omstændigheder og de præjudicielle spørgsmål

- 14 Det fremgår af sagens akter, at hovedsagen angår beregningen af det tilladte antal reklameafbrydelser i henhold til Rundfunkstaatsvertrag's § 26, stk. 4, i spillefilm, der udsendes af private tv-spredningsforetagender. Der er i denne forbindelse blevet fremført to forskellige fortolkninger, der i almindelighed betegnes som brutto- og nettoprincippet.
- 15 Efter bruttoprincippet — som PRO Sieben samt SAT 1 og Kabel 1 går ind for — skal reklamernes varighed medregnes i det tidsrum, ud fra hvilket antallet af tilladte afbrydelser beregnes. Efter nettoprincippet, som ARD gør sig til talsmand for, skal kun selve værkets varighed medregnes. Det står fast, at anvendelsen af bruttoprincippet under visse omstændigheder giver mulighed for et større antal afbrydelser til reklamer end nettoprincippet.
- 16 Ved dom af 10. oktober 1996 pålagde Landgericht Stuttgart PRO Sieben at undlade at afbryde transmission af audiovisuelle værker som spillefilm og tv-film, hvis varighed, bortset fra varigheden af reklameafbrydelser (nettoprincippet) ikke overstiger 45 minutter, ved udsendelse af reklamer, eller mere end én gang for hver samlet periode på 45 minutter, beregnet efter nettoprincippet, at afbryde transmission af længere audiovisuelle værker ved udsendelse af reklamer. Efter dommen var endnu en afbrydelse dog tilladt, hvis udsendelsen, beregnet efter nettoprincippet varede mindst 20 minutter længere end to eller flere samlede perioder på 45 minutter.
- 17 PRO Sieben ankede dommen til Oberlandesgericht og gjorde til støtte for sine påstande gældende, at selv om nettoprincippet måtte være gældende efter tysk ret, var dette princip i strid med direktiv 89/552 og med den primære fællesskabsret.

- 18 Den forelæggende ret har anført, at den kan tilslutte sig Landgericht Stuttgart's fortolkning af national ret, men den har dog fundet, at sagens udfald må afhænge af fortolkningen af direktiv 89/552.
- 19 Herefter har Oberlandesgericht Stuttgart besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Foreskriver artikel 11, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF af 30. juni 1997 om ændring af direktiv 89/552/EØF (direktivet om ændring af tv-spredningsdirektivet) eller den enslydende bestemmelse i artikel 11, stk. 3, i Rådets direktiv 89/552/EØF af 3. oktober 1989 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed (tv-spredningsdirektivet) et brutto- eller et nettoprincip?
- 2) Hvis det lægges til grund, at det i § 44, stk. 4, i Dritter Staatsvertrag zur Änderung rundfunkrechtlicher Staatsverträge (tredje overenskomst mellem de tyske delstater om ændring af overenskomsterne om radio og fjernsyn, bilag B 33, s. 437) fastslås, at nettoprincippet gælder, er dette da foreneligt med tv-spredningsdirektivets artikel 11, stk. 3, jf. artikel 3, stk. 1, og med den primære fællesskabsret (EF-traktatens artikel 5, 6, 30 ff., 59 ff. og 85 ff. og det almindelige lighedsprincip)?«

Det første spørgsmål

- 20 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret ved direktiv 97/36, foreskriver et bruttoprincip eller et nettoprincip.

- 21 ARD samt den franske, den nederlandske og den portugisiske regering har anført, at artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret, henviser til nettoprincippet. Heroverfor har PRO Sieben, støttet af SAT 1 og Kabel 1 samt af den italienske regering, den luxembourgiske regering, Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen gjort gældende, at der i bestemmelsen henvises til bruttoprincippet.
- 22 Til støtte for deres fortolkning har hovedsagens parter, de regeringer, der har afgivet indlæg for Domstolen, og Kommissionen fremført argumenter, der baseres på ordlyden af artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552 i den tyske, den engelske og den franske version, ordlyden af konventionens artikel 14, stk. 3, opbygningen af og formålet med direktiv 89/552 samt tilblivelsen af direktiv 89/552 og 97/36.
- 23 Indledningsvis bemærkes, som generaladvokaten har anført i punkt 18-25 i sit forslag til afgørelse, at det ikke på grundlag af de argumenter, der støttes på ordlyden af artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret, klart kan udledes, om bestemmelsen fastslår, at bruttoprincippet eller nettoprincippet skal gælde.
- 24 Hvad dernæst angår konventionens artikel 14, stk. 3, hvis ordlyd svarer til ordlyden af artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret, bortset fra, at der i konventionsbestemmelsen tales om »varigheden«, mens der i direktivet henvises til den »programsatte varighed«, findes det, i overensstemmelse med generaladvokatens udtalelser i punkt 29 i forslaget til afgørelse, tilstrækkeligt at konstatere, at denne uoverensstemmelse kan fortolkes forskelligt.
- 25 Af de grunde, generaladvokaten har anført i punkt 31-36 i sit forslag til afgørelse, kan der ikke udledes afgørende argumenter med hensyn til spørgsmålet, om artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret, foreskriver et brutto- eller et nettoprincip, hverken af Rådets og Kommissionens erklæring til Rådets møde-

protokol af 3. oktober 1989 eller af Europa-Parlamentets forslag af 14. februar 1996 vedrørende direktiv 97/36.

- 26 Det må herefter konstateres, at det ikke klart fremgår af ordlyden af artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret, hvorledes bestemmelsen skal forstås.
- 27 Under disse omstændigheder skal det bemærkes, at såfremt en fællesskabsbestemmelses ordlyd i de forskellige sprogudgaver — betragtet ud fra bestemmelsens baggrund og forarbejderne, som parterne har støttet deres argumentation på i deres indlæg for Domstolen — indeholder for mange modstridende og tvetydige elementer til at kunne angive svaret, skal der ved fortolkningen af bestemmelsen lægges vægt på den sammenhæng, den indgår i, og det formål, der forfølges med ordningen (jf. dom af 7.2.1979, sag 11/76, Nederlandene mod Kommissionen, Sml. s. 245, præmis 6).
- 28 Som Domstolen har udtalt i dom af 9. februar 1995 (sag C-412/93, Leclerc-Siplec, Sml. I, s. 179, præmis 28) og i dom af 9. juli 1997 (forenede sager C-34/95, C-35/95 og C-36/95, De Agostini og TV-Shop, Sml. I, s. 3843, præmis 3), er det hovedformålet med direktiv 89/552, som er udstedt med hjemmel i EF-traktatens artikel 57, stk. 2 (efter ændring nu artikel 47, stk. 2, EF) og EF-traktatens artikel 66 (nu artikel 55 EF), at sikre fri udveksling af fjernsynsudsendelser.
- 29 Endvidere bemærkes, at en bestemmelse, som, for så vidt angår udveksling af tjenesteydelser, lægger en restriktion på en form for virksomhed, der vedrører udøvelsen af en grundlæggende frihed, som fri adgang til udsendelse af fjernsyn, klart skal give udtryk for restriktionen.

- 30 Heraf følger, at når en bestemmelse i direktiv 89/552 pålægger en restriktion for udsendelse og distribution af fjernsyn, uden at fællesskabslovgiver har affattet den klart og utvetydigt, skal bestemmelsen fortolkes snævert.
- 31 Eftersom der i artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret, opstilles en restriktion med hensyn til adgangen til at afbryde transmission af audiovisuelle værker ved udsendelse af reklamer, må denne restriktion fortolkes så strengt som muligt.
- 32 Det står imidlertid fast, at bruttoprincippet tillader et større antal reklameafbrydelser end nettoprincippet.
- 33 Det første spørgsmål skal herefter besvares med, at artikel 11, stk. 3, i direktiv 89/552, som ændret ved direktiv 97/36, skal fortolkes således, at bruttoprincippet gælder, således at man ved beregningen af tidsrummet på 45 minutter med henblik på at opgøre antallet af tilladte reklameafbrydelser i transmissioner af audiovisuelle værker, herunder spillefilm og tv-film, skal medregne reklamernes varighed i tidsrummet.

Det andet spørgsmål

Første del af det andet spørgsmål

- 34 Med den første del af det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om bestemmelserne i artikel 11, stk. 3, sammenholdt med

artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552, som ændret ved direktiv 97/36, giver medlemsstaterne adgang til at bestemme, at nettoprincippet skal gælde.

- 35 PRO Sieben har anført, at det fremgår af såvel opbygningen af som formålet med direktiv 89/552, at direktivets artikel 3, stk. 1, skal fortolkes snævert. Efter PRO Sieben's opfattelse kan specielt den adgang, medlemsstaterne i henhold til bestemmelsen har til at fastsætte strengere eller mere detaljerede bestemmelser ikke vedrøre artikel 11 i direktiv 89/552.
- 36 Med hensyn til fjernsynsreklamer har PRO Sieben nærmere anført, at reklamer i henhold til artikel 11, stk. 1, kan placeres inde i udsendelserne på de betingelser, der er anført i artikel 11, stk. 2-5, men at medlemsstaterne ikke kan opstille andre betingelser end dem, der er nævnt i artikel 20 i direktiv 89/552, som ændret. Efter PRO Sieben's opfattelse kan undtagelsen i henhold til artikel 20 dog ikke begrunde, at man anvender nettoprincippet, idet undtagelsen kun gælder for udsendelser, som udelukkende er bestemt til det nationale område, og som hverken direkte eller indirekte kan modtages i en eller flere andre medlemsstater.
- 37 Indledningsvis bemærkes, at det allerede fremgår af ordlyden af artikel 20 i direktiv 89/552, at bestemmelsen gælder med forbehold af artikel 3 (»jf. dog artikel 3«).
- 38 Dernæst bemærkes, at den fortolkning, PRO Sieben har argumenteret for, ville medføre, at artikel 3, stk. 1, som en generel bestemmelse på et væsentligt område, der er omfattet af direktiv 89/552, som ændret, ville miste sit indhold.
- 39 Det fremgår imidlertid hverken af betragtningerne til direktiv 89/552 eller af direktivets formål, at artikel 20 skal fortolkes således, at medlemsstaterne derved fratages adgangen til at benytte den mulighed, der er tillagt dem ved direktivets artikel 3, stk. 1.

- 40 I 27. betragtning til direktiv 89/552 henvises der således i generelle vendinger — og uden at dette er begrænset til de omstændigheder, der er nævnt i artikel 20 — til den adgang, medlemsstaterne har til at fastsætte mere detaljerede eller strengere regler end de minimumsregler og -normer for fjernsynsreklamer, der fastsættes i direktivet.
- 41 Derimod omtales medlemsstaternes adgang i henhold til artikel 20 i direktiv 89/552 til at fastsætte andre betingelser i 28. betragtning til direktivet, hvor der henvises til medlemsstaternes mulighed for at fastsætte andre betingelser for reklameindslag og andre begrænsninger af reklametiden med henblik på at fremme udsendelser af den omhandlede karakter, på betingelse af at de udelukkende er bestemt til det nationale område og hverken direkte eller indirekte kan modtages i en eller flere andre medlemsstater.
- 42 Endelig påvirker det ikke gennemførelsen af formålet med direktiv 89/552 — som er at sikre fri adgang til udsendelse af fjernsyn i overensstemmelse med de mindsteregler, direktivet opstiller — såfremt medlemsstaterne opstiller strengere regler for reklamer.
- 43 Besvarelsen må herefter være, at bestemmelserne i artikel 11, stk. 3, sammenholdt med artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552, som ændret, giver medlemsstaterne adgang til, for de tv-spredningsforetagender, som hører under deres jurisdiktion, at bestemme, at nettoprincippet skal gælde for reklamer, der kan placeres inde i udsendelserne, dvs. at bestemme, at man ved beregningen af tidsrummet ikke skal medregne reklamer, dog på betingelse af, at de fastsatte regler er forenelige med andre relevante fællesskabsretlige bestemmelser.

Anden del af det andet spørgsmål

- 44 Med den anden del af det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om EF-traktatens artikel 5 (nu artikel 10 EF), EF-traktatens artikel 6, 30 og 59 (efter ændring nu artikel 12 EF, 28 EF og 49 EF) og EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) samt det almindelige ligebehandlingsprincip er til hinder for, at en medlemsstat i medfør af artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552 bestemmer, at nettoprincippet skal gælde.

Traktatens artikel 30

- 45 Det bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at en lovgivning, som forbyder fjernsynsreklame inden for en bestemt sektor, angår bestemte former for salg, idet den forbyder en bestemt form for salgsfremmende foranstaltning for en bestemt afsætningsmetode for varer (Leclerc-Siplec-dommen, præmis 22).
- 46 Den i hovedsagen omhandlede restriktion for fjernsynsreklame er af lignende art, men mindre vidtgående, og den angår derfor også bestemte former for salg.
- 47 I dom af 24. november 1993 (forenede sager C-267/91 og C-268/91, Keck og Mithouard, Sml. I, s. 6097, præmis 16) har Domstolen udtalt, at nationale bestemmelser, som begrænser eller forbyder bestemte former for salg, ikke er omfattet af traktatens artikel 30, forudsat at bestemmelserne finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende, der udøver virksomhed i indlandet, og forudsat at bestemmelserne, såvel retligt som faktisk, påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede varer og varer fra andre medlemsstater på samme måde.
- 48 Det er åbenbart, at bestemmelser om fjernsynsreklamer som dem, hovedsagen drejer sig om, opfylder begge disse betingelser.

Traktatens artikel 59

- 49 Med hensyn til, om nationale bestemmelser, som går ud på, at nettoprincippet skal gælde, og som en medlemsstat kan udstede i medfør af artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552, som ændret, er forenelige med traktatens artikel 59, bemærkes, at sådanne bestemmelser begrænser muligheden for, at tv-spredningsforetagender, der er etableret i udsendelsesmedlemsstaten, udsender reklame for annoncører, der er hjemmehørende i andre medlemsstater, og at bestemmelserne dermed indebærer en restriktion for fri udveksling af tjenesteydelser.
- 50 Det bemærkes dog, at hensynet til at beskytte forbrugerne mod alt for mange kommercielle reklamer eller til, ud fra en kulturpolitisk målsætning, at sikre, at programmerne er af en vis kvalitet, er tvingende almene hensyn, som kan retfærdiggøre restriktioner i den frie udveksling af tjenesteydelser (jf. bl.a. dom af 25.7.1991, sag C-288/89, *Collectieve Antennevoorziening Gouda*, Sml. I, s. 4007).
- 51 Med hensyn til, om den pågældende restriktion står i rimeligt forhold til det tilstræbte mål, bemærkes, at de krav, der stilles til tjenesteyderne, efter fast retspraksis, skal være egnet til at nå det mål, der forfølges, og ikke må gå ud over, hvad der er nødvendigt for, at målet nås (jf. bl.a. dommen i sagen *Collectieve Antennevoorziening Gouda*, præmis 15, og dom af 10.5.1995, sag C-384/93, *Alpine Investments*, Sml. I, s. 1141, præmis 45).
- 52 Sagens akter indeholder intet, hvorefter det kan udledes, at disse betingelser ikke er opfyldt i hovedsagen.

Traktatens artikel 5, 6 og 85 samt ligebehandlingsprincippet

- 53 Som generaladvokaten har anført i punkt 83, 84 og 85 i sit forslag til afgørelse, er hverken traktatens artikel 5, 6 og 85 eller ligebehandlingsprincippet relevante i en situation som den, den forelæggende ret har beskrevet.
- 54 Af det anførte følger, at traktatens artikel 5, 6, 30 og 85 samt det almindelige ligebehandlingsprincip ikke finder anvendelse på nationale bestemmelser, som går ud på, at nettoprincippet skal gælde for tv-spredningsforetagender, der hører under den pågældende medlemsstats jurisdiktion. Traktatens artikel 59 er ikke til hinder for, at en medlemsstat i medfør af artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552 bestemmer, at nettoprincippet skal gælde.

Sagens omkostninger

- 55 De udgifter, der er afholdt af den franske, den italienske, den luxembourgske, den nederlandske, den portugisiske og den svenske regering, af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Oberlandesgericht Stuttgart ved kendelse af 17. december 1997, for ret:

- 1) Artikel 11, stk. 3, i Rådets direktiv 89/552/EØF af 3. oktober 1989 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF af 30. juni 1997, skal fortolkes således, at bruttoprincippet gælder, således at man ved beregningen af tidsrummet på 45 minutter med henblik på at opgøre antallet af tilladte reklameafbrydelser i transmissioner af audiovisuelle værker, herunder spillefilm og tv-film, skal medregne reklamernes varighed i tidsrummet.
- 2) Bestemmelserne i artikel 11, stk. 3, sammenholdt med artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552, som ændret, giver medlemsstaterne adgang til, for de tv-spredningsforetagender, som hører under deres jurisdiktion, at bestemme, at nettoprincippet skal gælde for reklamer, der kan placeres inde i udsendelserne, dvs. at bestemme, at man ved beregningen af tidsrummet ikke skal medregne reklamer, dog på betingelse af, at de fastsatte regler er forenelige med andre relevante fællesskabsretlige bestemmelser.

EF-traktatens artikel 5 (nu artikel 10 EF), EF-traktatens artikel 6 og 30 (efter ændring nu artikel 12 EF og 28 EF) og EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) samt det almindelige ligebehandlingsprincip finder ikke anvendelse på

nationale bestemmelser, som går ud på, at nettoprincippet skal gælde for tv-spretningsforetagender, der hører under den pågældende medlemsstats jurisdiktion.

EF-traktatens artikel 59 (efter ændring nu artikel 49 EF) er ikke til hinder for, at en medlemsstat i medfør af artikel 3, stk. 1, i direktiv 89/552 bestemmer, at nettoprincippet skal gælde.

Schintgen

Kapteyn

Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. oktober 1999.

R. Grass

J.C. Moitinho de Almeida

Justitssekretær

Formand for Sjette Afdeling